8.3.2022

Hallituksen esitys eduskunnalle seksuaalirikoksia koskevaksi lainsäädännöksi

HE 13/2022 vp

OIKEUSMINISTERIÖ JUSTITIEMINISTERIET

Rikoslain seksuaalirikossäännökset uudistettaisiin

- Hanke perustuu hallitusohjelmaan (s. 91) ja eduskunnan ponsiin (EV 305/2018 vp)
- Tavoitteena on vahvistaa jokaisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta ja henkilökohtaisen koskemattomuuden suojaa.
- Säännösten ajantasaistaminen, yhdenmukaistaminen ja selkiyttäminen.
- Lainvalmistelu perustunut asiantuntijoiden ja kansalaisyhteiskunnan laajaan kuulemiseen.

Raiskauksen määritelmä suostumusperusteiseksi (1/2)

- Raiskaus olisi *sukupuoliyhteydessä oleminen sellaisen henkilön kanssa, joka ei osallistu siihen vapaaehtoisesti*.
- Ei ole vapaaehtoinen, jos ei ole sanallisesti, käytöksellään tai muulla tavalla ilmaissut vapaaehtoisuuttaan
- Ei myöskään, jos on pakotettu tai ei ole olosuhteiden vuoksi voinut muodostaa tai ilmaista tahtoaan.
  - esimerkiksi väkivallan, pelkotilan, voimakkaan päihtymisen, sairauden, vammaisuuden tai valta-aseman vakavan väärinkäytön vuoksi
  - Näissä olosuhteissa mahd. suostumuksen ilmaisukaan ei poissulkisi rangaistavuutta.

Raiskauksen määritelmä suostumusperusteiseksi (2/2)

- Rangaistus 1-6 vuotta vankeutta. Ei enää lievemmin rangaistavaa tekomuotoa.
- *Törkeästä raiskauksesta* 2-10 vuotta vankeutta.
  - Soveltamisala laajenee mm. väkivaltaisissa raiskauksissa

Rangaistukset ankarammiksi lapsiin kohdistuvista rikoksista (1/2)

Uusi rikosnimike: *Lapsenraiskaus*

- Sukupuoliyhteys alle 16-vuotiaan lapsen kanssa olisi lähtökohtaisesti sellaisenaan rangaistava lapsenraiskauksena.
  - Insestitapauksissa suojaikäraja 18 v.
- Teot muuttuvat pääsääntöisesti hyväksikäyttörikoksista lapsenraiskauksiksi.
- Rangaistus 2-10 vuotta vankeutta
- Vähimmäisrangaistus rikoksesta nousee yhdestä kahteen vuoteen vankeutta, jolloin rikoksesta tuomittaisiin käytännössä lähes aina ehdotonta vankeutta.

Rangaistukset ankarammiksi lapsiin kohdistuvista rikoksista (2/2)

- *Törkeästä lapsenraiskauksesta* 4-12 vuotta vankeutta
- Rangaistavaa ei jatkossakaan olisi sellainen nuorisoikäisten keskinäinen kanssakäyminen, jossa toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta ei loukata.

Muutoksia muihin seksuaalirikossäännöksiin (1/2)

- *Seksuaalinen kajoaminen* (nykyinen ”pakottaminen seksuaaliseen tekoon”) myös vapaaehtoisuuden puutteeseen perustuvaksi
  - Olennaisesti seksuaalista itsemääräämisoikeutta loukkaavat teot
  - Uusi törkeä tekomuoto (2-10 v. vankeutta)
- *Seksuaalisen hyväksikäytön* soveltamisalan muuttaminen
  - Vakavammista teoista raiskauksia, soveltaminen yksinkertaisemmaksi
  - Vähimmäisrangaistuksen korottaminen

Muutoksia muihin seksuaalirikossäännöksiin (2/2)

- *Seksuaalisen ahdistelun* rangaistavuus ulotettaisiin myös muuhun kuin kosketteluun
- *Seksuaalisen kuvan luvaton levittäminen* uutena rikoksena
  - Sekä luvallisesti että luvatta otetun seksuaalisen kuvan (ml. videon) oikeudeton levittäminen
  - Kun loukkaa toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta olennaisesti
- *Lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapito*
  - Tunnusmerkistön laajentaminen
  - Rangaistusasteikon ankaroittaminen

Voimaantulo 1. tammikuuta 2023

- Selkeä ja havainnollinen ajankohta
- Ennen voimaantuloa on kuitenkin syytä jättää riittävä n. 6 kk aika tiedottamiseen, kouluttamiseen ja valmistautumiseen.